

ІНСТИТУТ ВИЩОЇ ОСВІТИ АПН УКРАЇНИ

Свідоцтво про державну реєстрацію серія КВ № 5049
від 11 квітня 2001 р.

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ № 2
(Додаток 1)

Засновано у 2001 році

Передплатний індекс 23823

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

2007 р.

Київ – Рівне

Тематичний випуск

**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ,
ТЕХНОЛОГІЇ**

(2 том), 2007 р.

Тематичні рубрики випуску:

Філософія освіти як духовна парадигма модернізації ВНЗ України

Педагогіка вищої школи і навчальна дисципліна

Технологічний підхід (проектування інноваційних технологій навчання і виховання)

Інформаційні та інтерактивні технології у вищій освіті

Київ – Рівне

Рекомендовано до друку Рішенням Вченої ради Інституту вищої освіти України протокол № 5/3 від 21 травня 2007 р.

Вища освіта України №2 (додаток 1). Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Т.2. – Рівне: РДГУ, 2007. – 211 с.

У тематичному випуску часопису „Вища освіта України” вміщені наукові статті фахівців з питань методології, теорії та технологій педагогіки вищої школи.

Співвідношення філософії освіти та педагогіки вищої школи, напрямки уточнення предмету, обґрунтування змісту, виокремлення інноваційних чинників її розвитку; конструювання моделей „ідеального випускника” та „ідеального викладача” вищих навчальних закладів; результати досліджень по реалізації технологічного підходу у вищій освіті та надання їй особистісно-зорієнтованої спрямованості – ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв’язання яких звертаються автори випуску.

Особлива увага загострюється обґрунтуванню філософії освіти як духовній парадигмі модернізації вищих навчальних закладів, методологічній основі педагогіки вищої школи.

Публікації тематичного збірника адресовані науковцям, дослідникам психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.

Головний редактор:

Віктор АНДРУЩЕНКО, доктор філософських наук, професор, академік АПН України, голова наглядової ради Інституту вищої освіти АПН України

Перший заступник головного редактора:

Володимир ЛУГОВИЙ, доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України, директор інституту вищої освіти АПН України

Редакційна колегія:

Віталій БАБАК, доктор технічних наук, професор, ректор Національного авіаційного університету
Віль БАКІРОВ, доктор соціологічних наук, професор, ректор Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна
Іван ВАКАРЧУК, доктор фізико-математичних наук, професор, ректор Львівського національного університету імені І.Я.Франка
Микола ЄВТУХ, доктор педагогічних наук, професор, академік-секретар відділення Вищої школи АПН України, академік АПН України

Михайло ЗГУРОВСЬКИЙ, доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національного технічного університету України „Київський політехнічний інститут”

Іван ЗЯЗЮН, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, директор Інституту професійної освіти АПН України

Василь КРЕМЕНЬ, доктор філософських наук, професор, академік НАН України, президент АПН України

Микола МИХАЛЬЧЕНКО, доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу Інституту вищої освіти АПН України, президент Української академії політичних наук
Олекса ОНИЩЕНКО, доктор філософських наук, професор, академік-секретар НАН України, директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, академік НАН України

Ганна ОНКОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу Інституту вищої освіти АПН України (заступник головного редактора)

Геннадій ПІВНЯК, доктор технічних наук, професор, академік НАН України, ректор Національної гірничої академії України
Віктор СКОПЕНКО, доктор хімічних наук, професор, академік НАН України, ректор Київського національного університету імені Т. Г. Шевченка

Валерій СМОЛІЙ, доктор історичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту історії НАН України
Михайло СТЕПКО, кандидат фізико-математичних наук, професор, перший заступник директора Інституту вищої освіти АПН України

Петро ТАЛАНЧУК, доктор технічних наук, професор, академік АПН України, президент Відкритого міжнародного університету розвитку людини „Україна”

Василь ТАЦІЙ, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, ректор Української національної юридичної академії імені Ярослава Мудрого

Юрій ШЕМШУЧЕНКО, доктор юридичних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту держави і права НАН України

Микола ШКІЛЬ, доктор фізико-математичних наук, професор, академік АПН України

Редакційна колегія з напрямів:

педагогіки - Надія БІБІК, Наталія ДЕМ’ЯНЕНКО, Леонід КАНЩЕНКО, Галина КОЗЛАКОВА, Олексій МОРОЗ, Тамара ЯЦЕНКО

психології - Іван БЕХ, В’ячеслав КАЗМІРЕНКО, Сергій МАКСИМЕНКО, Віталій ТАТЕНКО, Юрій ТРОФИМОВ
філософії - Петро ГНАТЕНКО, Леонід ГУБЕРСЬКИЙ, Анатолій КОНВЕРСЬКИЙ, Валентин КРИСАЧЕНКО, Володимир ЯРОШОВЕЦЬ

політології - Микола ГОЛОВАТИЙ, Федір КИРИЛЮК, Віктор ПАЗЕНОК, Віталій СКУРАТІВСЬКИЙ
економічної теорії - Віталій БОБРОВ, Володимир ЄВТУШЕВСЬКИЙ, Юрій НІКОЛЕНКО, Антон ФІЛІПЕНКО, Дмитро ЧЕРВАНЬОВ

Редакційна колегія випуску: Андрущенко В.П., Луговий В.І., Постоловський Р.М., Павелків Р.В., Степко М.Ф., Левшин М.М., Сілков В.В., Євтух М.Б., Маноха І.П., Невмержицький О.А., Михальченко М.І., Волинка Г.І., Поніманська Г.І., Малофій І.В., Уваркіна О.В., Дем’яненко Н.М., Корольов Б.І., Онкович Г.В., Козлакова Г.О., Корсак К.В., Бобров В.Я., Дем’янюк Т.Д., Лутай В.С.

Відповідальний редактор випуску: Левшин М.М.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 01014 м. Київ - 14, вул. Бастіонна, 9. Інститут вищої освіти АПН України. Тел.: 286-68-04, 286-63-68
33028 м.Рівне, вул.Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет.

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВНЗ

***Резюме.** Інноваційні технології організації навчального процесу у ВНЗ базуються на самостійності викладачів та студентів стосовно самоорганізації та здійснення творчих задумів під час навчального процесу, суттєвому розширенні прав і можливостей педагогів і студентів у розв'язанні інноваційних завдань формування і розвитку особистості.*

***Ключові слова:** інноваційні технології, європеїзм, професійна мобільність, дидактична система, навчальна інформація, методологічні концепції.*

За останні роки у вітчизняну систему педагогічної освіти, вищу школу інтенсивно впроваджуються апробовані сучасні педагогічні технології – кредитно-модульна система навчання, компетентнісний підхід, Болонські принципи навчання та виховання особистості. Проблемно-діяльнісний тип навчального процесу змінює інформаційний, конкретизується „кодекс” цінностей сучасного українського виховання. При цьому залишаються „стабільними” суперечності реалізації навчального процесу у ВНЗ: між репродуктивною підготовкою у вузі та творчим характером діяльності педагога, між науково-педагогічною інформацією, необхідною для ефективної підготовки педагога-професіонала та часом, який відводиться на професійну підготовку.

Серед провідних принципів організації педагогічної діяльності залишаються незмінними принципи історизму, патріотизму, демократизму й гуманності, європеїзму, співвідношення із суміжними науками, взаємодії усіх науково-педагогічних ланок, зв'язку педагогічної теорії із навчально-виховною практикою.

Перспективним завданням для нашої педагогіки (на сучасному етапі її розвитку) стає входження у європейську співдружність, у світовий педагогічний простір. Саме тому сучасні вітчизняні педагоги покликані дотримуватися принципу європеїзму, який обстоє людську індивідуальність, особистість, маючи їх за найвищі цінності. Саме тому виникає потреба у систематичному проведенні фундаментальних та прикладних порівняльно-педагогічних досліджень, спрямованих на забезпечення відповідності змісту вітчизняної педагогічної науки сучасним досягненням, стандартам світової та європейської педагогічної думки.

Саме в складних соціально-економічних умовах високорозвинені держави світу (США, Японія, Німеччина, Корея, Китай) звертали особливу увагу на розвиток національної системи вищої освіти, підвищення рівня загальної культури, формування інтересу майбутніх фахівців до професійного самовдосконалення, вивчення та апробацію світового досвіду, інноваційних технологій.

Аналіз психолого-педагогічної літератури з проблеми застосування сучасних інноваційних технологій в процесі вузівського навчання свідчить, про наявність різноманітних суперечливих підходів до визначення суті даного явища. На нашу думку, це пояснюється відсутністю та нечіткістю визначення у психолого-педагогічній літературі таких понять як „професійна соціалізація”, „ефективна пізнавальна активність” та „організація ефективної пізнавальної діяльності особистості спеціаліста інноваційними засобами та технологіями навчання”. Саме тому вважається доцільним дослідження даної проблеми, її теоретичних і практичних аспектів, урахування світового досвіду, узагальнення апробованих підходів до вирішення даної проблеми.

Сучасні можливості комп'ютерних і телекомунікаційних технологій (Інтернет, мультимедіа, віртуальна реальність, електронна пошта, чат-технологія тощо) значно ширші, ніж знайдені методи і засоби використання їх для активізації пізнавальної діяльності студентів вузів. Головна причина цього полягає у недостатньому психолого-педагогічному обґрунтуванні ролі та функцій інформаційних засобів у навчальному процесі. Одночасно існують факти недоцільного використання комп'ютерних засобів навчання, коли порушуються принципи і логіка навчального процесу, ігноруються мотиваційні аспекти, розвивальна та активізуюча взаємодія тих, хто навчається і навчає.

Сучасні комп'ютерні мережі ускладнюють діалог між суб'єктами навчання, оскільки ці мережі забезпечують умови для ділового спілкування людей, які роз'єднані у просторі й не мають можливості безпосередньої взаємодії. З іншого боку, кваліфікований викладач під час читання лекції оперативно реагує на настрої та потреби своєї аудиторії, а завчасно підготовлені та чітко структуровані лекції на електронних носіях відрізняються обсягом і новизною наведеної інформації в умовах, коли сам студент визначає глибину й темп вивчення певної проблеми.

Наявні дослідження майже не торкаються таких важливих питань, як необхідність застосування цілісного комплексу методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності в нових умовах використання освітянами сучасних інформаційних технологій та інновацій. Не розв'язаними залишаються питання про роль викладача у дистанційному навчанні, використання його досвіду у навчанні діалогу, опосередкованого комп'ютером, а також питання діагностики навчальних досягнень студентів, зокрема, рівнів їхньої пізнавальної активності.

Безумовно позитивним є те, що завдяки застосуванню сучасних комп'ютерних технологій стає реальним здобуття освіти не тільки очно, а й дистанційно. Глобальна мережа Інтернет відкриває доступ до інформації в наукових центрах світу, бібліотеках, створює реальні умови для розширення світогляду, самоосвіти, підвищення кваліфікації.

В процесі застосування комп'ютерних технологій у навчанні необхідно враховувати певні труднощі: відсутність підготовлених викладачів у галузі програмування і обслуговування комп'ютерного обладнання,

необхідної кількості комп'ютерів, дидактичних програм. Підготовка висококваліфікованих викладачів та студентів до використання у навчальному процесі комп'ютерних технологій є одним із найважливіших завдань вузівської педагогіки. Теоретичні аспекти цього процесу розроблялися педагогами різних країн – Я.Легович (J.Legowicz), С.Кравцевич (S.Krawcewicz), Ч.Банак (Cz.Banach), Р.Арендс (R.Arends), М.Фейнер (M.Feiner) і В.Вент (W.Went), А.Тхоржевський (A.Tchorzewski), Т. Левовицький (T.Lewowicki), Х. Квятковська (H.Kwiatkowska), Ф.Мастерпасквва (F.Masterpasqua), А.Пірсон (A.Pearson), Ч.Куписевич (Cz.Kupisiewicz) та іншими.

Нашу увагу привернуло дослідження Кедрович Г. На думку цього дослідника, поява комп'ютерів на ринку сприяла підвищенню інтересу до них педагогів. Водночас виявилось, що у ході застосування комп'ютерних технологій у навчанні необхідно перебороти ряд суттєвих перешкод, серед яких відсутність підготовлених викладачів у галузі програмування і обслуговування комп'ютерного обладнання, необхідної кількості комп'ютерів, дидактичних програм [2: 218-220]. Дане дослідження свідчить про те, що інноваційна діяльність та використання сучасних технологій навчання у ВНЗ передбачають більшу самостійність викладача в організації та здійсненні навчального процесу, значне розширення прав і можливостей педагога у розв'язанні завдань навчання і виховання студентів. Більша частина студентів та викладачів ще до цього не готові психологічно.

Інше питання – запровадження у навчальний процес сучасних інформаційних технологій, які слугують як змістом освіти, так і способом здобуття нових знань, основою розвитку навичок аналітичного та критичного мислення. Особлива увага цій проблемі звертається у європейських країнах (Італія, Франція, Німеччина) на запобігання нового виду неграмотності – комп'ютерної, на зменшення нерівності у доступі до інформаційних технологій.

Використання сучасних інформаційних технологій і засобів масової інформації дає можливість людям різних країн та національностей приєднатись до однакових культурних цінностей. Це спричиняє зміну культурних стереотипів та зміщення наголосів у культурній ідентифікації особистості: знищуються негативні моральні норми і традиції, які склалися в суспільстві, інтенсивно формується інноваційна світова культура.

Зазначимо, що нові інформаційні технології дозволяють підвищити якість освіти не тільки у провідних країнах світу, а й у віддалених районах та сільській місцевості, забезпечують залучення учнів до сучасних наукових досягнень.

На думку Ж.Делора, „людство має йти до перегляду етнічних, культурних аспектів освіти і забезпечення кожній людині можливості зрозуміти іншу людину у всій її своєрідності, збагнути світ у його хаотичному русі до певної єдності” [9: 211].

Зміст професійно-предметного і технологічного простору знань та умінь, що необхідні сучасному фахівцеві, значно підвищують вимоги до професійної компетентності, рівня саморегуляції професійної діяльності і мислення.

Важливою передумовою продуктивності професійного мислення майбутнього фахівця є сформованість та поєднаність усіх складових саморегуляції мислення у вирішенні професійних завдань – мотиваційно-ціннісних і цільових, емоційно-вольових, особистісних та індивідуально-типологічних, інтелектуальних, операційно-технологічних.

Ефективне управління процесом цілеспрямованого формування культури професійного мислення у майбутніх спеціалістів може здійснюватися за умов впровадження розробленої ефективної системи розвивальних психотехнологій та інноваційних форм фахової підготовки студентів, у яких враховано сутність й специфіку формування і розвитку професійного мислення та його провідних механізмів.

У дослідженнях Пов'якель Н.І. виявлено, що серед професійно-важливих цілей (професійно-важливі цілі-цінності, діяльнісні цілі, технологічні цілі), найбільші труднощі спостерігалися у студентів саме в утворенні професійно-важливих технологічних цілей. Встановлено, що серед найбільш представлених типів цілеутворення у студентів є неповне, пріоритетне та розгорнуте цілеутворення, а найменш представленим – надмірне цілеутворення та перемішування цілей [4: 207].

Система навчання, що відповідає сучасним вимогам, повинна включати інноваційні технології, які забезпечили б відповідний рівень мобільності фахівця щодо оволодіння професійно значущими знаннями, вміннями та формування необхідних навичок. Ця проблема є однією із основних у розвитку вищої школи на сучасному етапі і найшла своє відображення в програмі ЮНЕСКО “Освіта для XXI століття”, яка стала своєрідним відгуком на процес просування багатьох країн світу до інформаційного суспільства та ознаменувала зміну концепції “освіта на все життя” концепцією “освіта впродовж життя”.

Сучасні світові тенденції соціально-економічного розвитку країн спонукають до подальшого творчого пошуку з метою удосконалення освітніх систем та впровадження відповідних технологій, спрямованих на забезпечення можливості неперервного професійного навчання протягом усього життя.

З поширенням у світі нових інформаційних і технічних засобів розповсюдження навчального матеріалу, насамперед, з появою Інтернет, у навчальних закладах різних типів склалися передумови появи і розвитку нового напрямку в освіті – дистанційного навчання, що ґрунтується на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях.

Дослідженню проблем дистанційного навчання в зарубіжних країнах приділяється належна увага у педагогічній теорії і практиці. Зокрема, проблемам сучасного стану та перспективам розвитку дистанційної освіти (Дж. Андерсон, Ст. Віллер, Т. Едвард, Р. Клінг та ін.), педагогічному та інформаційному

забезпеченню дистанційного навчання (Н. Левинський, Дж.Мюллер, А.Огур, Дж.О'Роурке, Д.Парриш, Р. Філіпс, Н. Хара та ін.).

На підставі теоретичного аналізу дистанційного навчання, здійсненого Стефаненко П.В., узагальнення зарубіжних (Дж. Андерсон, Ст. Віллер, Т.Едвард, Р. Клінг) та вітчизняних (В.Ю. Биков, К.В. Корсак, Н.О.Корсунська, Л.О.Лешенко) праць визначено доцільність використання дистанційної освіти поряд з очною та заочною системами навчання, оскільки в освітньому процесі використовуються традиційні педагогічні та інноваційні технології навчання, що ґрунтуються на комп'ютерних і телекомунікаційних технологіях [7: 9-11].

Різке зниження рівня життя, офіційне і приховане безробіття, поглиблення галузевих диспропорцій зайнятості, посилення міграційних процесів – характерний спектр ознак, що визначають стан справ на сучасному ринку праці. Вибір професії, на думку Джура О.Д., безпосередньо пов'язується із існуючою структурою суспільного розподілу праці. Згадані чинники суттєво впливають на трансформацію ціннісних орієнтацій та соціальну поведінку молодих людей, перед якими стоїть питання визначитися професійно [1: 201 -202].

Результати аналізу психолого-педагогічної літератури і практики підготовки фахівців у вищих навчальних закладах дають підстави стверджувати, що сутність інноваційного навчання, його зміст, форми, методи і засоби не пов'язані тільки із завданнями формування діяльності і мислення студентів. Традиційне використання нових інформаційних технологій відтворює модель традиційного навчання, спрямовану на засвоєння "готових знань", віддалена від практичної діяльності.

На думку Романовського О.Г., відповідно до особистісної спрямованості студента його доцільно орієнтувати на спеціалізацію в конструкторській, технологічній, експлуатаційній чи науково-дослідній сфері, поєднуючи з підготовкою до управлінської діяльності [6: 210].

Сучасний навчальний процес у вузі розвиває у студентів найчастіше тільки виконавчі здібності, а творчі здібності залишаються на недостатньо високому рівні. Саме тому найважливіша функція педагога полягає в тому, щоб допомогти студенту своєчасно осмислити надбаний досвід, знизити психологічну навантаженість в процесі навчання, оскільки саме вона небезпечна, а не обсяг опрацьованої інформації.

Сучасна ефективна організація самостійної пізнавальної діяльності майбутніх спеціалістів та керівництво нею, на нашу думку, полягає, передусім, в тому, щоб позбутись стереотипів, авторитарного управління та перейти до системи організації підтримки та стимулювання пізнавальної самостійності, створенню умов для студентської творчості.

Розвинені навички самонавчання самі по собі можуть вважатися однією із основної кінцевої мети навчання будь-якому предмету. Існують конкретні засоби створення активної пізнавальної атмосфери під час навчального процесу. Вирішення цього завдання передбачає підвищення рівня активності студентів та перетворення процесу навчання у процес творчої взаємодії між викладачем та студентом. Такий процес організовується з метою формування навичок творчої діяльності студентів.

На основі аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду організації навчального процесу у ВНЗ, здійснених Костишиною Г.І., доведено, що традиційна система (лекційно-семінарська) навчання, заснована в основному на репродуктивній діяльності суб'єктів цього процесу, вступає у суперечність із потребами та вимогами до якості професійної підготовки майбутніх фахівців. Тому традиційна система навчання недостатня для розвитку пізнавальної активності, самостійності, формування навчально-пізнавальної діяльності студентів [3: 120-121].

У сучасних умовах зростають можливості засобів інформаційних і комунікаційних технологій у навчальному процесі: програмні, програмно-апаратні та технічні засоби і пристрої, які функціонують на базі мікропроцесорної, обчислювальної техніки, сучасних засобів і систем трансляції інформації та її обміну, забезпечуючи тим самим можливість доступу до ресурсів комп'ютерних мереж.

У багатьох педагогічних дослідженнях розглядаються питання, пов'язані із проектуванням технології навчання, підкреслюється значуща роль засобів кібернетики й інформатики в цьому процесі (Т.Бороненко, О.Власова, І.Готська, М.Лапчик, І.Роберт, Н.Стефанова, М.Швецкий та ін.).

При цьому зазначається відкритість цієї проблеми, необхідність подальших досліджень, які б дозволили ефективно використовувати досягнення інформаційних технологій для проектування процесу навчання [8: 68-69].

Розвиток сучасної педагогічної науки уможливорює, а педагогічний процес вимагає формалізації, математизації та технологізації інноваційних процесів навчання майбутніх фахівців, що неможливо поза системним підходом, оскільки саме системний аналіз поєднує предметні знання про організацію педагогічного процесу у вигляді знань вищого рівня – методологічних та визначають місце кожного з них у знаннях про цілісний педагогічний процес.

На нашу думку, різноманітні можливості гуманізації педагогічного процесу забезпечують діалогічний рівень управління, який відкриває шлях до духовності. Серед причин, що ускладнюють сходження викладача вузу до діалогу, можна виділити наступні: недостатня предметна підготовка; недостатній рівень загальної культури, загального розвитку, загальних здібностей; небажання підвищувати свій професійний рівень; низька соціальна мотивація; не належна оцінка оточуючими успіхів і витрачених сил; авторитарність самого суспільства, керівних органів освіти [5: 65-67].

Вітчизняні та зарубіжні методологічні концепції управління процесом інноваційного навчання особистості у вузі акцентують на різноманітних психолого-педагогічних факторах, які впливають на особистість в процесі навчальної діяльності. Передусім, на необхідності розуміння мотивації, вмінні її формувати і спрямовувати

відповідно до завдань, що стоять перед особистістю та суспільством. Звідси актуалізується важливість дослідження проблеми забезпечення ефективного засвоєння новітніх технологій та інновацій, організації відповідної пізнавальної діяльності студентів у контексті проблеми соціалізації особистості.

У вищій школі ефективна технологія навчання представляє собою системний комплекс психолого-педагогічних процедур, послідовність операцій та дій, що складають у сукупності цілісну дидактичну систему, реалізація якої у педагогічній практиці забезпечує досягнення конкретних цілей навчання та виховання.

Головними компонентами навчального процесу залишаються викладач, змістовна навчальна інформація і навчасмий. Невід'ємним компонентом будь-якої технології виступає також інформаційно-предметний комплекс, що створюють засоби, які містять у собі наукову інформацію згідно із цілями навчання, сприяють передаванню її навчасмим, а також розвиткові необхідних умінь та навичок навчання.

Ефективність навчання – це така його характеристика, що допомагає оцінювати результати виконання діяльності за ступенем їх наближення до заданої цілі. З урахуванням цього треба заздалегідь визначити той рівень засвоєння, який виступатиме як ціль навчання на даному етапі.

Ефективність будь-якої освітньої технології прямо залежить від критеріїв до навчання, у яких відображені вимоги до навчасмих та їхніх умінь. В педагогічній науці розроблені свої специфічні критерії, які між собою взаємозв'язані. Важко розділити педагогічні (дидактичні, методичні) і психологічні критерії. У першому випадку наголос робиться на оцінці результатів засвоєння навчального матеріалу, у другому – на процесуальній стороні навчання. При педагогічному оцінюванні не враховується системність організації знання і технологічні механізми оволодіння ним, воно лише опосередковано діагностує розуміння та інші інтегральні зміни пізнавальної сфери особистості навчасмого.

Діалектичні зміни у соціально-економічній сфері потребують систематичної розробки та впровадження інноваційних підходів, технологій до формування змісту та організації вузівської підготовки фахівця. Саме тому виникає необхідність конкретизації умов формування конкурентоспроможних фахівців, які мають професійну мобільність, визначення того, що забезпечує їх здатність до швидкої адаптації в умовах постійного поновлення техніки, інформаційних технологій, удосконалення форм і методів організації навчання та праці.

Література

1. Джура О.Д. Культурне поле професійної самовизначеності особистості. – Мультиверсум. Філософський альманах. Випуск 36. – К.: Український центр духовної культури. – 2003. – С.201-213
2. Кедрович Г. Теория и практика использования компьютерных технологий в общеобразовательных и профессиональных учебных заведениях Польши: Монография – К.: Вища школа, 2001. – 356 с.
3. Кушнір В.А. Творчість та об'єктивація як реалії в педагогічному процесі // Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут": Філософія. Психологія. Педагогіка. – 2001. – № 3. – Кн. 2. – С. 65 – 68
4. Пов'якель Н.І. Генезис регулятивних основ професійного мислення фахівця в галузі освітянської практичної психології // Проблеми вищої педагогічної освіти у світлі рішень II Всеукраїнського з'їзду працівників освіти: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. – Ч.ІІІ. – С. 207 – 209
5. Стефаненко П.В. Управління якістю навчання за модульною дистанційною дидактичною системою // Теоретичні питання освіти та виховання: Збірник наукових праць Київського національного лінгвістичного університету. – Київ: КНЛУ. – 2001. – Вип.18. – С. 9 – 13.
6. Тверезовська Н.Т. Формування творчої особистості вчителя-вихователя в процесі педагогічного спілкування // Тези Всеукраїнської наук.-практ.конф. "Психолого-педагогічні фактори підвищення професійної майстерності вчителя-вихователя". – Житомир: ЖДПІ, 1995. – С. 68-69
7. Delors J. Learning: the Treasure Within. Report to UNESCO of International Commission on Education for the Twenty-First Century.- Paris: UNESCO Publishing, 1996.- 226 p.

Резюме. *Інноваційні технології організації навчального процесу в ВУЗ ґрунтуються на самостійності викладачів і студентів щодо самоорганізації і реалізації творчих задумів в процесі навчання, значному розширенню прав і можливостей викладачів і студентів в розв'язанні інноваційних завдань формування розвитку особистості.*

Ключеві слова: *інноваційні технології, європейський стиль, професійна мобільність, дидактична система, навчальна інформація, методологічні концепції.*

Summary. *The innovation technologies of organization of the educational process in the HEI are based on the self-dependency of teachers and students relative to the self-organization and realization of creative ideas during the educational process, considerable enlargement of rights and opportunities of teachers and students in solving of the innovation jobs in evolution and forming of the personality.*

Key words: *innovation technologies, European style, professional mobility, deductive system, educational info, methodological concepts.*

ЗМІСТ

Секція 1**ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ ЯК ДУХОВНА ПАРАДИГМА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВНЗ УКРАЇНИ**

<i>Похресник А.К.</i> До проблеми визначеності цілей і педагогіки сектору ВНЗ I-II рівнів акредитації	4
<i>Поляк О.В.</i> „Трава і асфальт” або еволюція соціологічної думки на теренах Радянського Союзу	7
<i>Пешко С.Є.</i> Вирішення екологічних проблем: аксіологічний аспект	10
<i>Невмержицька О.О.</i> Тенденції модернізації системи вищої освіти в умовах демократичної трансформації українського суспільства	14
<i>Луговська О.В.</i> Вплив цінностей громадянського суспільства на формування особистості.....	17
<i>Лесик Г.В.</i> Етнокоріння як передумова гуманізації освіти XXI століття.....	20
<i>Кулик О.М.</i> Освітньо-філософські ідеї українських громадських діячів та просвітителів кінця XIX – початку XX ст.	22
<i>Львіна В.Ю.</i> Реформи освіти в Україні - філософські аспекти й досвід розвитку бізнес-освіти в Сполучених Штатах Америки	26
<i>Временко М.В.</i> Історико-філософські засади гендерного виховання	28
<i>Вербець В.В., Фарина Н.П.</i> Проблеми ескалації та регуляції конфліктного потенціалу студентської молоді	31

Секція 2**ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ ЯК НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**

<i>Ящук І.П.</i> Проектування виховної системи вищого навчального педагогічного закладу: сутність, структура, основи функціонування	35
<i>Хільковець В.У.</i> Наука в практиці роботи школи	38
<i>Федорова Н.В.</i> Особливості використання гумору в педагогічному процесі університету	40
<i>Тарутіна З.С.</i> Труднощі формування визначальних рис моделі „Ідеального випускника” ВНЗ XXI століття	44
<i>Снічук О.А.</i> Роль творчого компоненту у процесі вивчення іноземної мови студентами вищих навчальних закладів	47
<i>Сорока Л.П.</i> Актуальність педагогічних поглядів Івана Франка в контексті модернізації національної системи вищої освіти	49
<i>Смірнова Г.В.</i> Науково-організаційні основи методичної роботи у ВНЗ України.....	51
<i>Севастьянов В.В.</i> Проблеми інтеграції фундаментальної і професійної підготовки у вищій школі	56
<i>Приходько Ю.І.</i> Особистісно-орієнтована самостійна робота як засіб управління самоосвітою	58
<i>Перець О.</i> Формування професійної компетентності майбутнього вчителя у процесі викладання дисципліни „Вища освіта України та Болонський процес”.....	62
<i>Нечипорук Л.І.</i> Ноосферний підхід до формування цивілізаційної компетенції студентів вищого навчального закладу.....	65
<i>Мединська Н.М.</i> Текстосцентричний підхід у професійній підготовці майбутнього вчителя-словесника	67
<i>Мороз Л.В., Борицький В.І.</i> Психолінгвістичні механізми письма при вивченні іноземної мови студентами ВНЗ	70
<i>Кравченко І.М.</i> Курс „Педагогіка” в учительських інститутах України (поч. XX ст.)	73
<i>Карачун В.</i> Словники для вищої школи	77
<i>Ковальчук Л.</i> Система формування професійно-пізнавальних інтересів у майбутніх учителів початкової школи	81
<i>Заболотська О.О.</i> Формування педагогічної культури та творчості майбутніх вчителів іноземних мов	83
<i>Герасименко Т.</i> Інноваційні аспекти дошлюбної підготовки студентської молоді.....	88
<i>Биденко Л.В.</i> Мовленнєва компетенція студента-нефілолога: причини низького рівня її сформованості.....	92
<i>Безкоровайна О.В.</i> Виховання особистісного самоствердження в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя.....	96
<i>Бандура Р.Р.</i> Роль вузівського спецкурсу „Новітні технології навчання” у підготовці майбутнього вчителя до інноваційної діяльності в загальноосвітній школі	98

Секція 3**ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД В ОСВІТІ****(Проектування інноваційних технологій навчання і виховання)**

<i>Яковенко-Глушенкова Є.В.</i> Підготовка вчителів до формування моральної норми як базового елемента навичок культури поведінки учнів	100
<i>Филипчук М.С.</i> Становлення та розвиток методики роботи з естрадними оркестрами.....	102
<i>Савінова Н.С.</i> Технологічний підхід у підготовці майбутнього педагога до особистісно орієнтованого виховання учнівської молоді.....	106

<i>Орленко Н.</i> Дидактичні умови формування загальної фізичної підготовки майбутніх авіаційних фахівців	108
<i>Мустяца Л.Л.</i> Творча робота над задачами	113
<i>Литвиненко С.А.</i> Вивчення якості підготовки майбутніх учителів початкових класів у контексті реалізації принципів Болонського процесу	115
<i>Козлакова Г.О., Слободянюк А.А.</i> Стратегічні напрями розвитку психолого-педагогічної освіти у технічних університетах	118
<i>Кизима Р.А.</i> Кредитно-модульна система організації навчального процесу як необхідна умова мобільності та конкурентоспроможності випускників вищої школи	121
<i>Зубрицька О.М.</i> Об'єктивні і суб'єктивні показники якості середньої і вищої освіти: зарубіжний досвід	124
<i>Ісаєнко С.А.</i> Формування професійної культури студента як актуальна проблема сучасної педагогічної науки	127
<i>Зінченко Т.В.</i> Інновації у системі освіти Австрії як приклад європейських підходів до забезпечення якості освіти	132
<i>Добрідень А.В.</i> Проблема формування навичок самоосвітньої діяльності у практичній роботі школи	135
<i>Веремчук А.</i> Інноваційні технології реалізації навчального процесу у ВНЗ	139
<i>Васильєв О.М.</i> Актуальні питання розвитку військової освіти в контексті Болонського процесу	143
<i>Бондар І.</i> Інноваційні технології у підготовці майбутніх вчителів історії до формування креативності старшокласників	147
<i>Бужикова Р.І.</i> Поняття “педагогічна технологія” в педагогічній науці та практиці	150
<i>Бойко Г.М., Калайда І.С.</i> Врахування відхилень рухового розвитку в процесі початкового навчання технічних прийомів у настільному тенісі	153
<i>Бобренко Р.</i> Освітні засоби використання образотворчих мистецтв у забезпеченні культурознавчої компетентності майбутнього редактора широкого профілю	156
<i>Грицай Н.Б.</i> Ефективність технології підготовки майбутніх учителів до проведення позакласної роботи з біології	159
<i>Мищеня О.</i> Формування громадянської відповідальності у старшокласників на основі завдань сучасного навчання	162

Секція 4

ІНФОРМАЦІЙНІ ТА ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

<i>Бужиков Р.П.</i> Психолого-педагогічні особливості навчання іноземної мови майбутніх економістів	167
<i>Білоусова Л.І., Колгатін О.Г., Колгатіна Л.С.</i> Інформаційні технології статистичної обробки даних у педагогічному університеті	169
<i>Бородкіна І.Л.</i> Використання тестових опитувань при навчанні комп'ютерним технологіям студентів непрофільних спеціальностей	174
<i>Григорчук Т.В.</i> Ризики в забезпеченні якості дистанційного навчання та способи їх усунення	176
<i>Григорчук І.С.</i> Комп'ютерні інноваційні технології як засіб активізації процесу формування життєвих перспектив педагога-музиканта	182
<i>Бульвінська О.І.</i> Вплив інформаційного суспільства на цивілізаційне самовизначення студентської молоді	185
<i>Максимчук Б.А.</i> Підготовка до організації спортивно-масової роботи майбутніх учителів початкових класів як педагогічна проблема	187
<i>Лещенко Г.П.</i> Інтерактивні технології навчання української мови як засіб формування комунікативної компетенції	190
<i>Коваленко О.</i> Креативні технології у процесі формування культури професійного спілкування майбутніх авіадиспетчерів	193
<i>Ярошенко А.О.</i> Впровадження інформаційних технологій в навчальний процес у вищих навчальних закладах	196
<i>Носач І.В.</i> Методичні підходи до впровадження інтегративних фахових дисциплін в систему „коледж – ВНЗ”	199
<i>Парховнюк Г.</i> Підготовка майбутнього вчителя інформатики до використання інформаційно-комп'ютерних технологій у профорієнтаційній діяльності із старшокласниками	204
<i>Відомості про авторів</i>	208

Наукове видання

ВИЩА ОСВІТА УКРАЇНИ № 2 (додаток 1)

Тематичний випуск **Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології** **Том 2**

Редакційна колегія випуску:

Андрущенко В.П., Луговий В.І., Постоловський Р.М., Павелків Р.В., Степко М.Ф., Левшин М.М., Сілков В.В., Євтух М.Б., Маноха І.П., Невмержицький О.А., Михальченко М.І., Волинка Г.І., Поніманська Т.І., Малофіїк І.В., Уваркіна О.В., Дем'яненко Н.М., Корольов Б.І., Онкович Г.В., Козлакова Г.О., Корсак К.В., Бобров В.Я., Дем'янюк Т.Д., Лутай В.С.

Відповідальний редактор випуску: Левшин М.М.

Комп'ютерна верстка: Кравчук В.Ю.

Комп'ютерний макет: Кравчук В.Ю.

Підписано до друку 21.05.2007 р. Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк ізографічний. Ум. друк арк. 25,95. Замовлення № 28/1. Наклад 300.

Адреса редакції: 01014 м. Київ - 14, вул. Бастіонна, 9. Інститут вищої освіти АПН України.
Тел.: 286-68-04, 286-63-68
33028 м.Рівне, вул.Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел.26-48-83

В – 55 Вища освіта України №2 (додаток 1). Тематичний випуск „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології”. – Т.2. – Рівне: РДГУ, 2007. – 211 с.

У тематичному випуску часопису „Вища освіта України” вміщені наукові статті фахівців з питань методології, теорії та технологій педагогіки вищої школи.

Співвідношення філософії освіти та педагогіки вищої школи, напрямки уточнення предмету, обґрунтування змісту, виокремлення інноваційних чинників її розвитку; конструювання моделей „ідеального випускника” та „ідеального викладача” вищих навчальних закладів; результати досліджень по реалізації технологічного підходу у вищій освіті та надання їй особистісно-зорієнтованої спрямованості – ось далеко не повний спектр проблем та питань, до висвітлення та спроби розв'язання яких звертаються автори випуску.

Особлива увага загострюється обґрунтуванню філософії освіти як духовній парадигмі модернізації вищих навчальних закладів, методологічній основі педагогіки вищої школи.

Публікації тематичного збірника адресовані науковцям, дослідникам психолого-педагогічних та управлінських проблем розвитку освітньої справи в Україні та за її межами.